

ELÄINSUOJELUS.

KIRJOITTI

V. LINDMAN.

On yksi noita synkkiä, koleita syyspäiviä, jolloin sade valuu virtana, myrskyn vihuripuuskat aikaansaavat kylmiä väreitä jokaisessa, joka on pakoitettu oleskelemaan ulkoilmassa. Itse luonnossakin näkyy samaa vaikutusta. Kellastuneina lepäävät pellot ja niityt, pitkään talviuneen valmistauneina. Metsä yksinään on vielä vihreänä; sen tuoreutta ei voi myrskyt eikä hallat hävittää.

Karja, joka vielä äskettäin sai nauttia vapautta ja mehekasta ravintoa metsissä ja kedoilla, seisoo nyt kytkettynä ahtaissa hinkaloissaan navetassa, minne "Jumalan selvä päivä" vain niukasti pääsee sisään matalasta likaisesta ikkunapahasesta. Sitä omavaltaisemmin liikkuu täällä sensijaan viima, tunkeutuen helposti hataroista ovista ja lukuisista seinänraoista. Lammasläävässä ja sikolätissä ei laita ole sen parempi. Onpa viimeainutussa vielä lisäksi vallalla mitä suurin siivottomuus.

Tuvan takassa hyväilevät tulenliekit ahkerasti porisevan velli-padan kylkiä ja perällä tunkeilee joukko nälkäisiä vatsoja ruokapöydän ympärillä, päästäkseen osallisiksi karjaston ja pellon antimista, kylläksien nautittuaan tämän elämän hyvyyksistä laskeutuakseen uupuneena mutta tyytyväisenä pehmeille patjoille suloisen unen helmaan.

Seuraavana aamuna ovat kaikki varhain jalkeilla, sillä tänään toimitetaan suuri syysteurastus.

Karjapiha näyttää hetken kuluttua taistelutantereelta, missä veri löyhhää, korahdukset ja vihlovat äännähdykset puhuvat tus-

kista, kovista katkerista tuskista, ennenkuin kaatuneen silmä sammuu.

Jokaisella perheen jäsenellä on täällä tehtävänsä. Isä antaa teuraalle piston, kun rengit ensin ovat lujin kourin tarttuneet eläimeen taltuttaakseen sen pahimpia nytkäyksiä kuoleman kässissä. Leena-piika vetää sitte esille kurkkutorven, jonka kautta veri pursuaa emännän itsensä pitelemään soikkoon, ja Maria, talon kaksitoista-vuotias tytär, seisoo toimeliaana hämmentäen höyryävää punaista nestettä, ettei se pääse hyytymään. Pojat Kalle ja Pekka kantavat aittaansa lihakimpaleita, voitonmerkkejä tältä taistelutantereelta, jossa ei nimeksikään anneta tunteelle sijaa, josta ajatuskin tuskista on karkoitettu.

*

Nämät ja muut tällaiset kuvat ovat vihdoinkin avanneet muutamien harvain ihmisten silmät näkemään, että eläinten kohtelu viime aikoihin asti ei ole ollut sellainen kuin sen pitäisi olla, jommoista elämällä ja tunteilla varustetulla olennolla on oikeus vaatia. Nämä muutamat tähän tietoisuuteen heränneet ovat sitte havainneet, että tässäkin on ihmisille annettu tärkeä tehtävä. He ovat ryhtyneet saarnaamaan parannusta, he ovat laskeneet perustuksen sille työlle, jota nimitämme eläinsuojelukseksi, sille aatteelle, jonka kehoitushuuto jo kuuluu ympäri maailman ja joka päivä vetää uusia joukkoja liittymään ennestään työskenteleisiin. Eläinsuojelu on tullut siksi uudeksi evankeliumiksi, joka tuo lievitystä luomakunnan "pienimmille", niille, jotka vuosituhansia ovat saaneet turhaan huokailla, ilman että yksikään sydän on heltynyt, yksikään ääni puhunut niiden tuskien huoventamisen puolesta.

*

Eläinsuojeluasian ensin herätessä eloon aloitti se toimintansa laupeudentunteelle perustaen. Katsottiin velvollisuudeksi jossakin määrin lieventää niiden ihmisen vallanalaisten olentojen olemassaoloa, jotka häntä hyödyttivät, niin, miksemme sitä sanoisi, olivat hänelle iloksikin. Säälittiin lehmä, joiden asunnot olivat kylmiä ja viimaisia, ja ruvettiin tukkimaan rakoja ja reikiä navettojen seinissä, ikkunat puhdistettiin, jotta valoa hiukan runsaammin pääsisi sisään tunkeutumaan, muistaessa kuinka lehmät puolisokeina puskiivat päätänsä seinään keväällä vihdoinkin päästessään vankeudesta. Mentiinpä vielä niinkin pitkälle että pantiin peite hevosen selkään, kun se heitettiin sateeseen ja tuiskuun, itse mennessä ystävien tai sukulaisten luo vierasvaraisuutta nauttimaan lämpöisessä, kodikkaassa suojassa. J. n. e. samaan tapaan. Niinkuin sanottu, silloin alkoi pukeutua työhön häämöttävä tietoisuus siitä, että jotain oli tehtävä eläinten nostamiseksi orjuudentilasta.

*

Mutta onneksi ei eläinsuojelustyö sammunut näihin ensimmäisiin elonilmauksiinsa. Apostoleja esiintyi, tutkimusinnolla ja vaikaumuksen lämmöllä varustettuja henkilöitä, jotka ovat syventyneet tähän uuteen aatteeeseen, ja heidän työnsä muodostui kauas, kauas kaikinvaiksi kehoitushuudoksi. He laskivat perustuksen sille, mitä eläinsuojelus tällä hetkellä on: ei enään mikään laupeudentyö, vaan työ oikeuden voittamiseksi koko luomakunnalle, työ, joka nyt jo korkealla liehuvaan lippuunsa on piirtänyt:

Oikeutta kaikille!

Nämät sanat on lausunut mies, jota eittämättä on pidettävä eläinsuojelutyön alkajana Suomessa: lämminsydäminen ihmisiä ja eläimiä rakastava runoilija, valtioneuvos Zakarias Topelius. Ja hän on tästä samasta asiasta sanonut: "laupeuteen ei voi eläinsuojelusyhdistys toimintaansa perustaa, sillä se, kuten muutkin tunteet, on haihtuva; oikeus on ainoa pysyvä perustus, jolle eläinsuojelusyhdistyksen tulee nojata."

Nyt onkin sekä meillä että muualla eläinsuojelutyön perustana oikeudenmukaisuus, t. s. pyritään eläimille hankkimaan sellaisia olosuhteita, kuin ovat oikeutetut vaatimaan elävät, tuntevat olennot, hyödylliset renkaat suuressa luomisketjussa. Ja tämän päämäärän saavuttamiseksi on muodostettu liittymisiä, yhdistyksiä, jotka suuremmalla voimalla kuin yksityiset henkilöt saattavat kasvattavasti tunkeutua syviin riveihin, juuri niiden keskeen, jotka eivät vielä ole heränneet tajuamaan uutta oppia, jos siksi saamme sitä nimittää. Ja niinkuin kaikkialla ihmiskunnassa, kun on ollut kyseessä saada aikaan järjestyneitä olosuhteita, on eläinsuojeluksenkin työalalla lakimääräykset astuneet suullisten neuvojen jäljissä, lakimääräykset, jotka näyttävät miten asiain pitäisi olla, jotta oikeutta voitaisiin tässäkin kohdassa harjoittaa, lakimääräykset, jotka saattavat oikeudenmukaiseen rangaistukseen sen, joka ei tahdo alistua näitä säädöksiä noudattamaan.

Mutta palatkaamme eläinsuojelusyhdistyksien toimintaan, lähemmin tarkastaaksemme sitä tapaa, mitenkä nämä kylvävät siemeniä tulevaisuudessa tuuleentuvaa satoa varten työvainiolaan. Puhuttu sana on jo tässä suhteessa kantanut kauniita hedelmiä. Ympäri maata pidetyt esitelmat ovat odottamattoman suuressa määrässä saaneet vanhoja juurtuneita ennakkoluuloja horjumaan, joukottain on huolettomina uinuvia näitten kautta herännyt toimettomasta toisten etujen välinpitämättömyydestä tietoisuuteen, että heille itselle on hyödyksi eläimille suomansa turva ja hoito, kun he näitä kohtelevat rakkaudella, huolella, oikeudenmukaisesti. He ovat havainneet, että eläinrääkkäys ja

raakuus ovat uskollisia liittolaisia, että toisen ehkäiseminen poistaa toisenkin, että eläinsuojelustyöhön siis, pohjiaan myöten otetuna, sisältyy myöskin ihmisuojelus, sekä että sen mukaan miten joku kansa kohtelee eläimiä, on arvostettava sen kulttuuri- ja siveyskanta. Samaan suuntaan, joskaan kenties ei yhtä voimakkaasti, on painettukin sana vaikuttanut, jos se sille on tapahtunut sanomalehdistön kautta taikka niitten kirjasten avulla, joita eläinsuojelusyhdistyksiset ovat laajalti levittäneet.

Mutta ikävä kyllä löytyy vielä suuren suuria joukkoja, jotka eivät ole ottaneet kuuleviin korviin mitään kehoitushuutoa. Onpa vielä joukottain sellaisiakin, jotka eivät edes ole olleet tilaisuudessa kuulemaan yhtään eläinsuojelusesitelmää, joiden käsiin ei vielä yhtäkään eläinsuojeluskirjasta ole sattunut. Tämä siitä yksinkertaisesta syystä, että eläinsuojelusyhdistyksien työvoimat vielä ovat verrattain vähät ja niitten taloudelliset varat kovin rajoitetut.

Mitenkä näin ollen aikaansaada parannusta?

Tähänkin ovat eläintenystävät keksineet keinon, ja uskallamme uskoa, että heidän valitsemansa tie on ja pysyy paranaa, varmimmin päämäärään johtavana. He ovat nimitt. yhdeksi pääasialliseksi pyyteekseen asettaneet sen, että koettavat lapsia, nuorisoa saada eläinten ystäviksi. Sillä näillähän on nouseva päivä hallussaan, heidänhän tulee hoitaa meiltä vanhemmilta saamaansa perintöä. Koulu — ja suotuisissa oloissa myöskin koti — on sentähden se vainio, missä vielä nykyään heikon eläinsuojelustaimen tulee vakavasti juurtua, jotta oikeuden aurinko kerran loistavalla valollaan saisi lämmittää miljoonia ja taas miljoonia lunastustaan odottavia olentoja huomakunnassa. Mutta saavuttaaksemme tätä päämäärää — koulun kokonaan voittamista eläinsuojeluasian puolelle — siihen vaaditaan paljon enemmän kuin muutamia kymmentuhansia koulusaleihin levitettyjä kirjasia, muutamia yksityisten eläintenystävien herättäviä sanoja. Siihen tarvitaan vielä, että opettajakuntaa kokonaisuudessaan elähyttää nyt puheena oleva asia.

Mutta odottaessamme viimeiseksi tarkoittamamme kylvön leviämistä yhä laajemmalle ja tuleentumista laiheksi, on eläintenystävien muullakin tavoin tehtävä työtä oikeuden vallalle pääsemisen eteen koko luomakunnassa. Ja tätä työtä voivat epäilemättä eläinsuojelusyhdistyksiset edelleenkin tarmokkaimmin tehdä. Sillä yhdistetty on voima kaksinkertainen.

Siis

Yhä enemmän eläinsuojelusyhdistyksiä!

Eläinsuojelusyhdistyksiä jokaiseen kaupunkiin, joka kylään! Vaietkoon äänet sellaiset kuin: Me emme kaipaa sellaista yhdistystä, me pidämme ilmeinkin hyvää huolta elukoistamme.

— Puhe tämänkaltainen on juuri selvin todistus siitä, että talainen yhdistys on tarpeen itsekkyyttä karkoittamaan. Ja jos se vaan saadaan poistumaan, silloin viat ja puutteellisuudet tulevat päivän selvään näkyviin. Keskustelujen ja kokeitten kautta päästään pian selville, ettei elainten hoito ollutkaan niin kehuttavassa kunnossa. Senkautta syntyy kilpailu oppia, uudestaanmuodostaa ja parantaa, mikä ei koskaan tule täysin tyydytelyksi, mutta kuitenkin auttaa yhä lähemmäksi kaukana kajastavaa päämäärää.

Mitenkä puhuikaan Z. Topelius erään kerran eläinsuojelusyhdistyksistä?

”Jo paljas näiden yhdistyksien olemassaolo on omansa vaikuttamaan ympäristöönsä. Niitä voidaan verrata muinaisajan salaisiin tuomioistuihin. Jo tieto, että niitä on olemassa, tekee sen että moni pelkää tekonsa tulevan tunnetuksi ja joutuvan niiden käsiin. Vastedes täytyy jokaisen eläimiä sydämettömästi kohtelevan kysyä itseltänsä: mitä sanoo eläinsuojelusyhdistys? Toivottava olisi, että näitä yhdistyksiä vielä enemmän pelättäisiin, että ne voisivat jokaisen eläimiä vankina pitävän tallin, jokaisen koulun, jokaisen kodin oveen piirtää kysymyksen: mitä sanoo eläinsuojelusyhdistys? Yleinen mielipide on tehokkaimmin vaikuttava poliisi kuin mikään muu.”

Ja eräässä toisessa tilaisuudessa sanoi hän:

”Eläinsuojelusyhdistykset tulevat Jumalan voimassa ja Jumalan rakkaudessa istuttamaan kaikkeen kansaan, alkaen lapsista, oikeutta kaikkia eläviä olentoja kohtaan. Kuinka voisi kenkään olla samalla kertaa oikeudenmukainen ihmisille ja tekisi vääryyttä eläimille? Kaikki ajallinen menestys, koko kristillinen usko ja omantunnon rauha on rakennettu sille, että tehdään oikeutta kaikille.”

Tämän yleisen katsauksen jälkeen käykäämme nyt lyhyesti lähemmin silmäilemään erityisesti oman maamme eläinsuojelusoloja.

Meillä ei voida, niinkuin jo on sanottu, lausua sanaa eläinsuojelus, ilman että siihen liittyy nimi, jota aina kiitollisuudella ja rakkaudella mainitaan Suomessa ja kaukana sen rajojen ulkopuolellakin. Tämä nimi on

Zakarias Topelius.

Uskallamme väittää, että hän on meillä eläinsuojelusaatteen henkiin herättänyt. Ja hänen ansiotansa lisää se seikka, että hän ymmärsi antaa sille sellaisen perustan, mikä yksinään saat-
taa kantaa sen tulevaisuudenrakennuksen, jonka otsikossa ker-
ran kultakirjaimin tulee olemaan hänen omat sanansa: Oikeutta

kaikille!, perustus, jota Suomen ulkopuolellakin työskentelevät eläintenystävät ovat oppineet pitämään ainoana kyllin kestäväenä, jolle voidaan tulevien aikojen eläinsuojelustyö laskea. Tänä perustana ovat lapset, nuoret. Kevätyhdistyksien synty meillä on epäilemättä saattanut eläinsuojelusaatteen orastamaan Suomen saloilla ja Kevätyhdistyksien luoja on Sakarias Topelius.

Myönnettävä on tosin, että ensi aikain innostus pian laimeni näitten yhdistysten jäsenissä, tulipa sellainenkin aika, ettei nämä yhdistykset näyttäneet mitään elonmerkkiä. Mutta niiden alkuna ollut kaunis aate pysyi vireillä. Näiden yhdistysten jäsenet ovat sittemmin kasvaneet ja astuneet elämän moninaisiin ristiriitoihin ja aherruksiin, paljon on heidän elämänsä muuttunut siitä kuin he lapsina viettivät iloisia keväthuhlia, mutta yksi asia on kuitenkin useimman mielessä pysynyt järkkymättä: lapsena istutettu rakkaus Jumalan luomakuntaan. Uskomme on, että eläinsuojeluyhdistyksien nykyiset innokkaimmat jäsenet ovat juuri näitä entisiä Kevätyhdistykseläisiä.

Vähitellen liittyi vanhempiakin henkilöitä yhdistyksiksi järjestetyllä toiminnalla edistääkseen eläinsuojelustyötä tässä maassa. Etumaisena astui vanha Aurakaupunki v. 1871, jolloin Turun eläinsuojeluyhdistys perustettiin. Joku aika senjälkeen, marrask. 25 p. 1874, syntyi Helsingin eläinsuojeluyhdistys perustavassa kokouksessa, joka pidettiin Zakarias Topeliuksen puheenjohtannolla. Seurasi sitte aikajärjestyksessä, sen mukaan mitä meillä on tiedossamme perustamisvuodet, seuraavat eläinsuojeluyhdistykset: Hämeenlinnan ja Porvoon 1875, Tampereen 1876, Viipurin ja Vaasan 1877, Raision ja Naantalin 1884, Uudenkaupungin 1886, Eläintenystävät Helsingissä 1892, Porin eläinsuojeluyhdistykset (Satakunnan eläinsuojeluyhdistys) 1894, Norrmarkun ja Tammelan 1898, Koiviston (Viip. l.) 1901, Uudenmaan eläinsuojeluyhdistys (nyt: Suomen eläinsuojeluyhdistys) 1901, Houtskarın eläinsuojeluyhdistys 1901, Lammin eläinsuojeluyhdistys 1901.

Siihen vauhtiin, mikä eläinsuojelustyöllä — ilahuttavaa kyllä, saa nyt epäilemättä näin sanoa — on maassamme, on se kuitenkin päässyt vasta Eläintenystävien yhdistyksen Helsingissä synnystä alkaen. Sanottu yhdistys oli nimitt. ensimmäinen, jonka toiminta käsitti koko maan. Tämän kautta oli sillä tilaisuus tarjota esitelmätoimintaan ja laajasuuntaiseen kirjasten levittämiseen, ja siten tehdä eläinsuojeluasias tunnetuksi laajemmissa piireissä kuin mitä ennen työskennelleet paikalliset yhdistykset olivat kyenneet. Myöhemmin on myöskin Uudenmaan Eläinsuojeluyhdistys (Suomen Eläinsuojeluyhdistys) laajentanut toimintaansa koko Suomea käsittäväksi ja sekin tarjokkaasti vaikuttanut eläinsuojeluasian edistymiseen meillä. Jos me nyt luomme yleissilmäyksen työmaallemme, huomamme että eläinsuojeluyhdistyksien luku Suomessa nousee

n. 90:een, useimmat näistä perustetut sen jälkeen kuin Eläintenystävien yhdistys Helsingissä ja myöhemmin Uudenmaan Eläinsuojelusyhdistys (Suomen Eläinsuojelusyhdistys) alkoivat toimintansa. Paitsi yllä lueteltuja on nimitt. vielä seuraavat paikkakunnat, joissa on eläinsuojelusyhdistyksiä: Fiskars, Karja, Uuskaarlepyy, Tornio, Joensuu, Värtsilä, Iisalmi, Korpilahti, Tammi-saari, Saarijärvi, Sortavala (Itä-Karjalan Eläinsuojelusyhdistys), Mustasaari, Raahe, Lappeenranta, Salo, Rauma, Ikaalinen, Kirkkonummi, Finby, Oulu ("Valkonauhan" osasto), Helsingin pitäjä (Königstedt), Kaskinen, Kristinankaupunki, Pöytä, Jyväskylä (Keski-Suomen Eläinsuojelusyhdistys), Hamina, Askola, Fredriksberg, Sipoo, Korpi, Nummela, Mäntsälä, Tuusula, Koski, Etola Koskella, Lohja, Messukylä, Pernaja, Karjalohja, Hausjärvi, Lahti, Asikkala, Urjala, Tuulos, Summa, Loppi, Elisenvaara, Kurkijoki, Sippola, Ilmajoki, Jaakkima, Heinola, Lappajärvi, Kokkola, Huopalahti, Nurmijärvi, Hanko, Sockenbacka, Kurkijoki, Kajaani, Virolahti, Hyvinkää, Orihvesi, Muuruvesi, Längelmäki, Kylmäkoski, Pirkkala, Hattula, Kuorevesi, Akaa, Kangasala. Tähän voidaan vielä lisätä Suomen valtionrautateiden eläinsuojelusyhdistys, joskin sen toiminta routavuosina on ollut jotenkin lamassa, sekä Sylvia-yhdistys Helsingissä, entisten Kevätyhdistysten uusiintumismuoto, vaikka vähäsen muutetulla ohjelmalla. Sylviapiirejä alkaa ilmestyä sinne tänne maassamme.

Useimmat viimeksi luetelluista yhdistyksistä ovat joko Helsingin Eläintenystävien yhdistyksen taikka Suomen Eläinsuojelusyhdistyksen haaraosastoja ja ovat juuri näiden toimesta syntyneet.

Jos nyt käymme tarkkaamaan mitä maamme eläinsuojeluyhdistykset ovat saaneet aikaan noin kolmen ja puolen vuosikymmenisen olemassaolonsa aikana, saattaa kenties näyttää siltä kuin olisi tämä työ jotenkin mitätöntä siihen verraten, kuinka nämä yhdistykset ovat voittaneet alaa. Tahdomme kuitenkin heti niiden puolustukseksi sanoa, että ne ovat tehneet mitä suinkin ovat voineet, asiansa edistyksen eteen, mutta että tässä kohden on suurinna esteenä ollut taloudellisten varojen vähyys ja viranomaisten laimea myötävaikutus. Vasta aivan viime vuosina on tältäkin taholta ruvettu kannattamaan eläinsuojeluspyrkimyksiä, joka virkistävä asianhaara on ilolla muistiin pantava. Sitä ennen vain muutamien asian innostaneitten henkilöitten onnistui voimia, aikaa ja varojakin uhraamalla pitämään eleillä hentoa tainta, vieläpä tuoda sille ravintoa varttuakseenkin, t. s. heidän onnistui muodostaa eläinsuojelustyö siksi, mitä se nyt on: herätystyöksi Suomessa, jonka tarkoituksena on, ei ainoastaan eläinmaailman nostaminen vuosisatojen orjuudesta, vaan myöskin vaikuttaminen yleiseen ajatuskantaan, yleiseen moraaliin, ihmi-

sen aseman muuhun luomakuntaan asettaminen oikeaan valoon. Näille harvoille pelkäämättömille ja väsymättömille urhoille, tosin nimittämättömille, mutta ei silti unohdetuille, tulee kunnia siitä, että välinpitämättömyydestä, kylmäkiskoisuudesta ja juurtuneista tavoista huolimatta asia on edistynyt niin pitkälle, että eläinsuojelustyöllä nyt on vakava jalansija Suomenmaassa, että ylhäiset ja alaiset myöntävät sen oikeutetuksi, että virastot suovat sille avustusta, että ulkomaillakin on sille alettu kallistaa huomiota.

Selvää oli, että eläinsuojeluspyrkimyksien ensi päämääränä oli kotieläimillemme parempien elinehtomahdollisuuksien hankkiminen, sillä ovathan ne meitä lähinnä, joka päivä nähtävinämme. Tässä kohden mainittakoon ensiksi se asetus, joka on annettu elokuun 14 p. 1902, ja joka säätää mitä kotieläimiä teurastettaissa on vaarinotettava ja jossa määrätään elukkain tainnuttaminen ennen teurastamista. Julmuudet, joita ympäri maata vuosisatoja on harjoitettu kotieläinten teurastuksessa, ovat tämän kautta tulleet ehkäistykseksi. Tosi kyllä on, että rikoksia tätä vastaan vielä siellä täällä tapahtuu, seurauksena laimeasta asianomaisten kruununpalvelijain valmomisesta sekä uinuvasta edesvastuuntunteesta osassa maamme väestöä, mutta kohoava kansansivistys ja sen mukana lain pyhyden tunnustaminen toivottavasti poistavat nämä epäkohdat ja lopullisesti ja epäamättömästi juurruttavat sen voiton, jonka kautta meidän maamme eläintenystävät juuri ovat päässeet edelle aatelooveriansa useimmissa muissa maissa.

Mustana pilkkuna on tässä kuitenkin maamme mooseksen-uskolaisille myönnetty erikoisoikeus, jonka he uskonnollisten syyten varjolla ja käyttäen kaikkien hyleksittäviä teitä laittomuusvuosina onnistuivat hankkimaan yleensä raakamaisena pidetylle teurastustavalleen. Tämän kumoamiseksi on suuri osa maamme eläinsuojelusystäviä pannut kaikki voimansa liikkeelle — millä tuloksella, on vielä epätietoista.

Toinen este teurastusasetuksen täydellisen voiton tiellä on tatarilaisten salassa julmalla tavalla harjoittama hevosten teurastus, joiden lihaa he käyttävät ravintona. Onneksi ovat eläintenystävät ainakin Uudenmaan läänissä saaneet tämän epäkohdan ehkäisemisessä liittolaisen läänin humanisessa johtomieheessä, joka kiertokirjeellä on käkenyt maistraatteja ja kruununnimismiehiä valvomaan että 1902 vuoden teurastusasetuksen määräykset kaikissa kohdin tulevat noudatetuiksi.

Toinen maamme eläintenystävien voitto, sekin koskeva kotieläimiä, on eläintenkuljetusasian ratkaisu. Tämän asian näin pitkälle saattamisesta tulee kunnia Helsingin Eläinsuojelusyhtiykselle ja eräälle sen asettamalle komitealle, joka on kääntynyt hallituksen puoleen pyynnöllä, että laadittaisiin asetus joka sisältäisi määräyksiä humanisesta eläinten kuljetuksesta. Komitea

liitti pyyntöönsä valmistamansa ehdotuksen asetukseksi, mahdolliseksi johdatukseksi sitä laadittaessa. Hallitus onkin ottanut tämän anomuksen suosiollisesti vastaan ja sittenmmmin asettanut komitean, jolle asian lopullinen ratkaisu on uskottu. Toivottavasti sen töitä joudutetaan vauhdilla ja tarmolla, niin että tämäkin, yksi eläinsuojeluksen tähdellisimmistä kysymyksistä lähimässä tulevaisuudessa saa tyydyttävän ratkaisunsa. Myöskin Vaasan Eläinsuojelusyhistys on useina vuosina tehnyt merkillepantavia ponnistuksia eläinkuljetusasian ohjaamiseksi inhimillisemmälle tolalle, varsinkin Ruotsin ja Suomen välisen.

Kolmas asia, sekin muodostaen käännekohdan eläinsuojelusen aikakirjoissa, joka äskettäin on otettu käsittelyn alaiseksi, on ankarampien rankaisumääräyksien aikaansaaminen eläinrääkkäyksestä, asia, joka niinikään etupäässä koskee kotieläimiä. Eläintenkuljetuskysymystä valmistellut komitea sai tämänkin asian huolehtiakseen toiselta Suomen yleiseltä eläinsuojeluskoukuksetta Turussa kesäkuussa 1906. Hyvähän on, että parannusta tässäkin kohden puuhataan. Sillä ne lievimmin sanoen naurettavan vähäiset sakot ja vankeusrankaisut, mitä voimassa oleva rikoslaki määrää pahimmistakin eläinrääkkäyksistä, eivät suinkaan ole omiansa poistamaan pahetta, joka syövän tavoin estää vakavaa eläinsuojelustyötä, mikä seikka nykyään eletävänä aikakautena vaikuttaa lamauttavasti parhaimpiinkin pyrinöihin ja rahvaan silmissä asettaa eläinsuojelustyön niin huonoon valoon, että sen hälventämiseen ilman näitä kovennettuja rankaisumääräyksiä vaaditaan vuosikymmenien työtä.

Eräs myöskin kotieläimiä koskeva työala, millä eläintenstyvien ponnistukset eivät vielä ole saavuttaneet voittoa, on navettain ja tallien laittaminen ajan vaatimuksia vastaavaan kuntoon, niiden varustaminen valolla ja ilmalla y. m. Totta kyllä on entiset ummehtuneet ja pimeät hökkelit, joissa kotieläimet ennen ovat saaneet syksyin ja talvin elää laahustaa, yhä enemmän alkaneet hävitä, josta meidän etupäässä on kiittäminen maanviljelyskoulujamme, maanviljelysseurojamme ja eläinlääkäriemme tarmokkaita ponnistuksia. Saahan tosin maalla matkatessa siellä täällä nähdä suuremmoisiakin malli-karjattorakennuksia, mutta niitä on vain varakkaimpien maatilojen lähellä, pienviljelijäin on laita päinvastoin ja torppien lähellä tulee tämä epäkohta huutavimmin näkyviin. Kenties tahdotaan väittää, että raha tässä on enimmin vaikuttavana syynä, että luonnollisesti se, kellä on enemmän tämän elämän hyvyyttä, myöskin saattaa paremmin pitää huolta kotieläimistensä. Uskallamme kuitenkin esiintuoda vastaväitteen, että rahalla tässä suhteessa ei ole pääosaa; terveen järjen täytyy tässä olla määrääjänä. Ja terve järki sanoo, että jos tahdot saada hyötyä kotieläimistäsi, on sinun niitä kaikin puolin hyvin hoidettava, sillä siten ne jaksavat kauimman aikaa uurastaa ja siten ne korvaavat sinulle ei ainoastaan suojaa ja ruokaa, vaan

ovatpa vielä auttamassa sinua saamaan tuiki tarpeellisia lisätuloja itsesi ja perheesi ylläpitoon. Muista: elukat tuottavat varmasti, peltotilkku sitävastoin on vähemmän luotettava, sillä yksi ainoa hallayö saattaa hävittää kaikki toiveittesi oraat ja pellon voipi vahinkohyönteisparvi syödä paljaaksi. Järjellisen taloudenpidon karjatossa sitävastoin täytyy tuottaa ja tuottaakin aina jotain hyötyä.

Sanoimme että eläintenystävät juuri tällä alalla ovat saaneet vähimmin avustusta viranomaisten puolelta. Niin todella ovatkin. Kuitenkin ovat he toivossa, että päivä on koittava, jolloinka vallitsevat epäkohdat tälläkin alalla ovat poistettut. Toisessa Suomen yleisessä eläinsuojelukokouksessa Turussa kesällä 1906 tehtiin monta painavaa päätöstä juuri nyt tarkoitettussa asiassa, samoin kuin muissakin kotieläimiämme koskevista kysymyksissä; mainitsemme vain lyhykäisestii kysymyksen kuohitsemisesta, ja luottaen siihen toimeliaisuuteen, jota näitä asioita ajamaan uskotut yhdistykset ennen ovat osoittaneet, on syytä toivoon, ettei pitkiä aikoja kulu, ennenkuin gordilainen solmu tässäkin kohden on auki.

Mutta huolimatta kaikesta tehdyksi saadusta ja kaikista suunnitteluista hyvien aikomuksien palveluksessa, sukeltaa joka päivä, joka hetki esiin uusia parannuksia kaipaavia epäkohtia, jotka odottavat ratkaisuaansa, jo yksinään sillä alalla, missä nyt lähimminkin olemme viipyneet, kotieläinten hoidossa.

Vähä väliä esiintyvä rehunpuute, jonka kautta tuhansien elukkain elämä katkeroitaa, vieläpä asetetaan tuskallisen nälkäkuoleman eteen, painaa enemmän kuin moni muu asia eläintenystävien sydämiä. Miten saada aikaan huojennusta tässä kurjuudessa, joka etupäässä vaivaa maamme pohjoisia ja koillisia seutuja? Yhteistyö maanviljelysseurojen, osuuskuntien kanssa — siinä keino, jonka Helsinkiläinen yhdistys Eläintenystävät on ehdottanut, keino, jota ei ole halveksittava; sensuuntainen kehoitus onkin lähetetty kaikille maamme eläinsuojeluyhdistyksille. Myöskin Suomen Eläinsuojeluyhdistys on haaraosastojensa myötävaikutuksella ryhtynyt toimiin rehunpuutteen auttamiseksi perustaakseen rehuvarastoja. Näihin koottaisiin syksyllä suurehkoja rehuvaroja, joista keväällä joko myytäisiin tai lainattaisiin rehunpuutetta kärsiville. Valtio on niinkään välittävänä astunut auttamaan nälkäisiä. Mutta kaikki nämä toimenpiteet ovat enemmän tai vähemmän väliaikaista laatua, hetken mielihohteen synnyttämiä. Koska rehunpuute näyttää tulevan pysyväiseksi vaivaksi, täytyy myöskin ruveta sitä pysyvästi, tehokkaasti vastustamaan. Mutta miten? Vastaus tähän on vielä epätietoinen.

Mieleemme muistuu tukinveto metsissä ja saloilla, paikoilla, missä peräänkatsanto on miltei mahdoton, missä raakuus, juopotelu ja alhaisin ansaitsemishalu rajattomina temmeltävät. Tässä

asiassa kääntyi yhdistys Eläintenystävät Helsingissä joku vuosi sitte kiertokirjeellä maamme kaikkien sahanomistajien puoleen pyytään, etteivät he tukinajossa käyttäisi vanhoja, loppuunajettuja eikä satulanlyöttämiä hevosia sekä että he valvoisivat että tukinajossa yleensä valitettu eläinrääkkäys tulisi ehkäistykseksi. Samansisältöisiä kiertokirjeitä lähetettiin samaan aikaan maan kruunupalvelijoille. Tämä oli kaikki mitä silloin voitiin tehdä tässä asiassa. Kenties tulevaisuudessa keksitään parempia keinoja tämän epäkohdan poistamiseksi.

Kuorman sovittaminen vetäjän voimien ja kelin laadun mukaan on myöskin ratkaisua odottava kysymys. Meidän ilmanalaan täysin soveltuvien kuolainten ja sopivien kenkien mallin keksimisestä on vilkkaasti keskusteltu, mutta mihinkään tulokseen ei vielä ole päästy.

Ajokoulujen perustaminen on sekin asia, joka mitä lähemmin koskee sekä kaupunkia että maaseutua, sillä kaikkialla näkyy puutteellisuuksia ajotaidossa. Helsingin Eläinsuojelusyhdistys on, mitä pääkaupunkiin tulee, ryhtynyt asiaa vakavasti pohlima.

On vielä puhuttava muutamia sanoja niiden kotieläinten kohtelusta, jotka enemmän kuin muut ovat jokapäiväisessä tekemisessä ihmisen kanssa, nimittäin koirasta ja kissasta. Tässä tulee ihmisen puolelta näkyviin kaksi jyrkkää vastakohtaa: mitä hellin hoito ja mitä törkein sydämettämyys. Eläintenystäviä on usein moitittu liiallisesta hempeydestä, moite, jota heidän kuitenkin on helppo kantaa, sillä onhan toki se parempi kuin vastakkainen äärimmäisyys, se, jota tahdomme sanoa velvollisuuden unohtamiseksi. Ja surullisia esimerkkejä tämmöisestä velvollisuuden unohtamisesta ovat ne nälistyneet koirat, joita monesti saa nähdä kuleksimassa kaupunkien kaduilla, vieläpä joskus maaseudullakin, likakaivoista ja rikkaläjistä etsimässä jotakin pahimman nälkäänsä tyydyttämiseksi. Lyöntejä ja potkuja jälkiruukiksi lahaan ateriaansa saavat ne usein osakseen sentähden että ovat tulleet kielletylle alueelle. Lopuksi ne vangitaan yhteiskunnan kulkureina, päättääkseen päivänsä rankkurin käsissä. Ja kuitenkin ovat ne aikanaan antaneet unhottavalle isännälleen parainta mitä antaa voidaan: uskollisen rakkauden, rakkauden nimilujan, että sitä harvoin ihmiset toisilleen osoittavat.

Kissojen elämä on vielä surullisempaa, varsinkin kaupungeissa, joissa ne puolivilleinä ja vainottuina hiipivät aaveitten tavoin seinäinvierustoilla, majoilla ullakoilla tai ulkokuoneissa, minkään laupiaan käden muistamatta ojentaa niille tai niiden nälkäisille poikasille hituista ruokaa tai vesitilkkuu. Tässä jos missään olisi verotus paikallaan kurjuuden ehkäisemiseksi taikka

olisi kissojen pito kaupungeissa kokonaan kiellettävä, sillä rottia vastaan eivät ne kuitenkaan mitään auta, sen ovat Helsingin olot toteennäyttäneet.

Viimeksi olisi jokaisen yhteiskunnan jäsenen vaarinotettava sääntö, että eivät hankkisi itselleen eläimiä, elleivät kykene niitä hoitamaan ja holhoomaan niin, kuin niillä on oikeus vaatia.

Ja virkakunnillemme voisi antaa sen muistutuksen, että koiraverosta vuosittain tulevat runsaat summat olisivat kaiken oikeuden nimessä käytettävät koirien hyväksi, ajanmukaisten säilytyspaikkojen rakentamiseksi y. m.

*

Mutta eläinsuojeluksen huolen esineenä on muutkin kuin yksistään kotieläimet. Sen toiminta ulottuu, niinkuin luonnollista onkin, koko eläinkuntaan, siis myöskin niihin eläimiin, joitten olinpaikka on metsät ja salot. Näidenkin elämää on eläintenystävien tarkoitus saada sietävämmäksi, näillekin tahtovat he hankkia oikeutta.

Luonnollista on, että pikkulinnut tässä ovat lähimmin tulleet huomatuiksi, nuo pienet siivekkäät laulajat, jotka meille tuovat viestejä kevästä ja auringosta, jotka hurmaavat meitä sulosävelillään ja jotka ovat meille arvaamattoman suureksi hyödyksi taistelussamme vahinkohyönteisten tuhotöitä vastaan. Jo Kevätyhdistyksen tarkoitus oli pikkulintujen suojeleminen ja Sylvia-yhdistyksillä on sama päämäärä. Pikkulintujen suojelu jos mikään vaikuttaa lapsen mieleen, saa nuoren antamaan apuansa ja suojelustansa häntä vielä pienemmälle ja avuttomammalle. Tällä alalla ovat koulutkin tilaisuudessa saamaan aikaan paljon. Nehän voivat opettaa lapsia, sen sijaan että nämä, kuten tähän asti usein on tapahtunut, retkeilyillään metsissä ja kedoilla ovat hävittäneet linnunpesiä, ottaneet lintujen poikasia ja munia, teemmään retkiä oppiakseen luontoa, häiritsemättä sitä, ihailakseen Luojan kaikkivaltaa ja viisautta pienimmässäkin hänen teossaan, nauttiakseen, täysin nauttiakseen niistä yksinkertaisista, lämpimistä kiitoslauluista, joita saavat kuulla metsien tuoksuavista sinisaloista ja niittyjen kukkaismatoilta.

Valmistaakseen pikkulinnuille kaikkea mahdollista suojaa niiden matkalla etelään ja sieltä takaisin, etelään, jonka vertaa raakuudessa ja sydämettömyydessä juuri näitä muuttolintuja kohtaan ei löytyne, siellä kun vuosittain surmataa miljoonia pikkulintuja voitonhimon ja ansaitsemishalun tähden, lähetettiin v. 1891 Z. Topeliuksen aloitteesta hänen kirjoittamansa ja 37 pohjoismaalaisen eläinsuojelusyhdistyksen allekirjoittama adressi nykyiselle Italian leskikuningattarelle Margueritalle. Tämä adressi, joka vihdoinkin viimein saatiin toimitetuksi määräpaikkaansa, ei tuottanut sillä tarkoitettua tulosta. Nyt on Helsingin Eläinsuojelusyhdistys ryhtynyt toimiin uuden adressin lähettämiseksi, tällä ker-

taa Italian edustajakamarille, sekä toisen samallaisen Tunisin ranskalaiselle kenraalikuvernöörille pyynnöllä että lain voimalla alettaisiin ehkäistä sikäläisiä lintujen joukkosurmaamisia. Molempien adressien alle tulee useimpain Suomen eläinsuojelusyhdistyksen nimet.

Suurin syy sanottuun lintujen vainoomiseen on, surullista kyllä sanoa, turhamaisuus ja nautinnonhimo, sillä nämä joukkomurhat niitä seuraavine eläinrääkkäyksineen tehdään muotioikujen tyydyttämiseksi, koristeiden hankkimiseksi naisten pukuihin sekä herkkusuiden nautinnonhimon sammuttamiseksi. Tämän ehkäisemiseksi on äärettömän paljo puhuttu, saarnattu ja kirjoitettu, lupauksia annettu, mutta pian nekin unohdettu. Ikävällä täytyy vielä lisätä, että pahe odotetun parannuksen sijaan on vuosi vuodelta vain yltynyt. Mitä on näin ollen tehtävä? Ainoa keino olisi jyrkkiin toimenpiteisiin ryhtyminen sulun asettamiseksi tämän kurjuuden eteen. Sellainen päätös tehtiinkin Suomen toisessa yleisessä eläinsuojeluskokouksessa Turussa 1906 ja tarkoitti se maahantuonti-kiellon aikaansaamista kaikille höyhenkoristeille naispukuja varten, ja toivomme on, ettei pitkiä aikoja kulu, ennenkuin tämä kielto on noudatettava todellisuus.

Syötävien pikkulintujen pyydystyskielto olisi niinkään saatava toimeen.

Lintumaailma on muutenkin monenmoisen vainon alainen, mihin etupäässä metsästys on syynä. Voimassa oleva metsästyslakimme, se täytynee myöntää, on pääpiirteissään inhimillinen ja tarvitsee eläinsuojelusnäkökannalta katsoen muistutuksia vain muutamissa yksityiskohdissa. Moitteellamme emme tarkoitaakaan varsinaista metsästystä, vaan sitä ammuskelemista, jota jokainen, jolla on ollut tilaisuus pyssyn saantiin, katsoo olevansa oikeutettu harjoittamaan, sunnuntai-metsästäjiä, vanhempia ja nuorempia, jotka samoilevat metsiä ainoastaan saadakseen elävän maahitaulun paremmalle tai huonommalle tarkkuudelleen, levittään tuskaa ja turmiota hyödyttömyyden palveluksessa. Ja nuo loukot ja ansat, jotka hitaasti kiduttavat uhrinsa kuoliaaksi! Pois ne! Eläinrääkkäyksien joukkoon kuuluu myöskin n. s. munien varastaminen saaristossa, kun merilinnuilta ryöstetään munat. Onhan tosin tämänkin ehkäisemiseksi yrityksiä tehty, mutta vähäpätöisellä menestyksellä. Tässäkin on lain velvollisuus koko voimallaan astua väliin paheen poistamiseksi.

Lintujen jälkeen eläintenystävien apua kärsimyksiensä lieventämiseksi etupäässä tarvitseva eläinlaji on kalat. Ja tällä alalla esiintyvät lapset pahimpina rääkkääjinä. Heille on siis opetettava, ettei saa kalastaa vain huviksensa, ettei kaloja saa leikillä vedellä ylös vedestä, jättääkseen ne sitte vitkaan, sanomattomissa turskissa kuolemaan niille vieraassa elementissä hiekkarannalla tahi tervapohjaisessa veneessä. Heitä on saatettava ymmärtämään, että on raakalaismaista huvikseen pujottaa elävä mato koukkuun

ja välittämättömänä katsella sen kuoleman kourissa kiemurtele-mista.

Vanhemmatkin ihmiset tekevät itsensä syypäiksi eläinrääk-käykseen kalastellessaan, eikä ainoastaan silloin, vaan myöskin saalistaan kuljettaessaan ahtaissa sumpuissa antamatta kaloille tällöin tarpeellista ravintoa. Ja entäs kalakauppa kaupungeissa! Elävänä pistetään kala puntarin nokkaan myyjän tai ostajan siitä vähääkään välittämättä. Pyyntöjä parannuksien aikaansaa-miseksi tässä on tavantakaa tehty, mutta toistaiseksi ilman mi-tään tulosta. Eikä pysyvää parempaa asiantilaa liene odotetta-vissakaan ennen kuin suuri yleisö, tätä tavaraa ostava yleisö itse vaatii tämän julman epäkohdan poistamista. Kalan kuljettamis-tavassa tullee kuitenkin parannus toimeen kunhan hallitus saa julaistuksi asetuksen eläintenkuljetuksesta.

Ainoa keino, millä saada rääkkäys lopetetuksi kalastuksessa, on se, että kansa opetetaan ymmärtämään, että itsekuollut kala on epäterveellisempää ihmisravinnoksi kuin heti pyydystettyä ta-pettu. Kun tämä tulee huomioonotetuksi, niin pahin eläinrääk-käys tällä alalla on rajoitettu.

Kesyttömistä eläimistä joutuu hirvi, metsiemme uljain asukas, enimmin kärsimään sen kautta, että se haavoittuneena usein saa kärsiä päivittäin, jopa viikottainkin, ennenkuin se joutuu viit-kallisen, tuskaisen kuoleman uhriksi. Tässä jos missään tulee selvästi näkyviin ihmisen voitonhimo ja raakuus. Joku aika sitte oli tämä elävä kokonaan rauhoitettu, jotta se pääsisi lisäänty-mään. Kun nyt näin on käynyt, saa sitä sensijaan häikäilemättä vainota, kunhan vain hankkii siihen erityisen luvan. Mutta kuka takaa ovatko ampujat tähän toimeen pystyviä ja käytetäänkö pi-kaisesti tappavia ampuma-aseita? Määräys näistä asiasta on eh-dottomasti otettava metsästysasetukseen.

Vielä on jotakin sanottava n. s. vahinko-eläimistä. Itsestään selvää on, että nämä ovat mahdollisimman tyystin hävitettävät, sillä paha on, esiintyköön missä muodossa tahansa, saatava pois. Mutta tässäkin kohden on oikeutta noudatettava niin, että tämä tuhoaminen on tehtävä niin nopeaan ja tuskattomasti kuin mah-dollista. Mitkään kostontunteet eivät tässä saa tulla näkyviin.

Jokainen, vanha sekä nuori, muistakoon ettei mitään eläintä saa surmata ajattelematto-muudessa eikä huviksensa.

Eläinsuojeluspyrinnöistä Suomessa puhuessamme mainitta-koon sivumennen, että koko viisi itsenäistä lehteä tällä alalla jo

on vaikuttamassa, kukin puolestaan edistäen asiaa vanhempien ja nuorempien kansalaisten keskuudessa. Nämä ovat: „Finlands Djurskydd” ja „Eläinsuojelus”, rouva C. Ullnerin toimittamat, „Den lilla Djurvännan” ja „Pieni eläinystävä”, Eva Ljungbergin ja Constance Ullnerin toimittamat, sekä Uudenmaan Eläinsuojelusyhdistyksen äänenkannattaja „Eläinten Ystävä”.

Lyhykäisesti toistaen sanomamme tulemme seuraavaan lopputulokseen:

Eläinsuojelustyö on ottanut tehtäväkseen sen juovan tasoittamisen, jonka olosuhteet ja uinuva edesvastuuntunne on luonut ihmisten ja eläinten välille, saattaakseen työllään viimeainittuja jossain määrin osollisiksi niistä eduista, joita ensinmainitut ovat pitäneet yksinoikeutenansa.

Eläinsuojelustyö on kultuurityötä, se kun on omiansa kohottamaan oikeudentuntoa yhteiskunnassa.

Eläinsuojelustyö on vaikutin kansojen aineellisen hyvinvoinnin edistämisessä.

Tämän johdosta tulee jokaisen edistystä harrastavan henkilön ottaa osaa eläinsuojelutyöhön, jokaisen, ylhäisen ja alhaisen, rikkaan ja köyhän. Meidän on eläimiä pidettävä ystävinämme, vieläpä hyväntekijöinämme. Niitä on kohdeltava niin, kuin itse haluamme tulla kohdelluiksi, nimittäin oikeudenmukaisesti, rakkaudella ja huolenpidolla. Meidän pyrkimyksenämme tulee olla esimerkin ja opetuksen kautta vetääksemme yhä useampia, jos mahdollista kaikki ihmiset tätä tajuamaan, ja, ellei hyvät neuvot ja kelpo esimerkki auta, on lain rankaisevaan voimaan turvaututtava.

Tämän saavuttaaksemme on eläinsuojelusyhdistyksiä perustettava ympäri maan, kaikkiin kaupunkeihin, kaikkiin maalaiskuntiin, mahdollisimman alhaisilla jäsenmaksuilla, jotta yhä useampi voisi niihin liittyä jäseneksi, sillä tiettyähän on, että pieninkin raha-uhras on rahvaalle raskas, vaikkapa se tehtäisiin paraimmassakin tarkoituksessa.

Nuorisoseurat, työväenyhteydet, raittiusseurat, kristilliset yhdistykset y. m. ottakoot myöskin eläinsuojelutyön ohjelmaansa ja niin nekin auttakoot sitä eteenpäin.

Papiston tulee ainakin jonkun kerran vuodessa kosketella eläinsuojelusta saannoissaan sekä lukusijoilla, rippi- ja pyhäkouluissa istuttua sitä seurakuntalaisiinsa.

Koti ja koulu ahkeroitkoot kasvattaa nuorisoa todelliseksi eläintenystäväksi.

Hallituksen tulee vuosittaisilla kyllin suurilla määrärahoilla avustaa jokaista eläinsuojelutyön haaraa, joka on osoittanut saavansa aikaan pysyvää hyödyllistä tulosta.

Virastot sekä kaupungissa että maalla pitääkööt velvollisuutenaan ottaa korviinsa eläintenystävien pyyntöjä, kun on kysymyksessä julkisten epäkohtien poistaminen puheena olevalla alalla.

Sanomalehdistön tulee pitää kunnianasianansa, niinkuin paikottain ilolla voi sanoa olevankin, saada olla eläinsuojeluksen puhetorvena.

Ja viimeksi: Henkilöt, jotka lämpimällä kädellä lahjoittavat ylellisyydestänsä, muistakoot testamenteissaan y. m. rakkaudella niitä, jotka heidän kanssansa ovat olleet elämän iloja ja suruja kantamassa, jotka vihdoin viimein ovat uhranneet itsensä heidän toimentulonsa ja hyvinvointinsa tähden.

Suomen kansa, nouse yhteiseen taisteluun valmistamaan eläimille siedettävä olo! Nouse taisteluun hankkimaan

oikeutta kaikille!

